

ВИЗНАЧЕННЯ ТЕХНОЛОГІЧНИХ КРИТЕРІЇВ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДО ОЗДОРОВЧОЇ ОСВІТИ ШКОЛЯРІВ

У дослідженні розроблено технологічні критерії з духовної, психологічної та фізичної готовності майбутніх фахівців з фізичного виховання до оздоровчої освіти школярів загальноосвітніх шкіл. Визначення критеріїв і рівнів професійної готовності майбутніх фахівців з фізичного виховання до оздоровчої освіти учнів дає можливість оптимізувати професійну підготовку студентів факультетів фізичного виховання до виконання завдань оздоровчої спрямованості.

Ключові слова: технологічні критерії, оздоровча освіта, професійна підготовка, креативний рівень, нормативний рівень, адаптивний рівень, школярі, майбутні фахівці.

Сьогодення висуває перед суспільством нові вимоги щодо ролі освіти у розвитку особистості, нації та держави. Відтворення та нарощування інтелектуального, духовного й економічного потенціалу українського народу, виховання свідомого патріота і громадянина України. Ці вимоги характеризуються не тільки покращенням роботи, але і її оптимізацію на основі пошуку нових ресурсів вирішення проблем, які стоять перед суспільством та творчого їх упровадження.

Сучасний розвиток фізичної культури в загальноосвітніх школах вимагає суттєвої корекції підготовки кадрів [6]. Посилення професійної підготовки майбутніх учителів фізичного виховання щодо формування оздоровчої освіти школярів набирає ще більшої актуальності у зв'язку з уведенням до програми загальноосвітніх закладів навчального предмета "Основи здоров'я". Незважаючи на те, що сьогодні одним з чи не найважливіших напрямів у підготовці майбутнього вчителя є його орієнтація на формування в учнів основ здорового способу життя та безпеки життєдіяльності, на практиці така підготовка майже відсутня [3].

Соціальна роль сучасного вчителя, повинна акцентуватися на його морально-естетичному обличчі, усвідомленні ним значення власного морального впливу. Багато сьогоденішніх учителів фізичного виховання не відрізняються широкою освіченістю, високим рівнем культури, у тому числі фізичної, глибоким духовним світом, інтелігентністю. У більшості з них не сформовані здібності до емпатії, знання вікових і статевих особливостей розвитку учнів, розуміння мотивів їхнього поведіння, внутрішнього світу дитини [4].

Сьогодні система вищої школи повинна бути спрямована в майбутнє, готувати фахівців фізичного виховання, яким притаманна відкритість до нового [4,5,6,9], озброювати майбутніх учителів фізичного виховання теоретичними знаннями й технологіями формування, збереження й зміцнення власного здоров'я й здоров'я школярів на духовному, психічному й фізичному рівнях. Таким чином, низький рівень здоров'я всіх категорій людей, особливо дітей, поставили перед людиною нові завдання й нові вимоги до педагогічних кадрів і їхньої професійної підготовки [2,6,7,9].

Мета дослідження: визначити технологічні критерії з духовної, психологічної та фізичної готовності майбутніх фахівців з фізичного виховання до оздоровчої освіти учнів.

На сучасному етапі розвитку освіти завданням учителя й вихователя, і в першу чергу фахівця з оздоровчої фізичної культури, є навчання дитини правильних рухів, уміння володіти своїм тілом, вести здоровий спосіб життя, а також самостійних пошуків шляхів до здоров'я тіла, духу й розуму [6]. Нині умови життя вимагають від фахівця в галузі фізичної культури і спорту все більш інтегрованих психолого-педагогічних і медико-біологічних знань для здійснення успішної організації оздоровчої й освітньої діяльності серед населення, формування високого рівня культури здоров'я [2].

Істотний недолік традиційної системи професійної підготовки вчителів у педагогічних ВНЗ полягає в її відриві від шкільної практики. Нові науково-педагогічні ідеї з великим запізненням втілюються в навчальних планах, програмах і вузівських підручниках. На цьому також наголошує Н. Ткаченко, вважаючи, що однією з причин кризової ситуації в здоров'ї населення є відставання від сучасних вимог усіх напрямків підготовки та перепідготовки фізкультурних кадрів [7]. Знання, що студенти отримують у стінах вищих закладів освіти, швидко стають застарілими, тому постає завдання підготувати фахівця, здатного легко адаптуватися до змін, спроможного до інноваційних пошуків.

Згідно з метою професійної підготовки майбутніх учителів фізичного виховання треба вважати, перш за все, їх готовність до майбутньої діяльності в загальноосвітньому закладі. Тобто поняття "професійна готовність" можна розглядати як системоутворюючий чинник процесу професійної підготовки.

З метою більш повного розкриття поняття професійної готовності подаємо стислий огляд усталених педагогічних поглядів щодо цього питання. На думку М. Федорова, готовність до педагогічної праці становить собою сукупність низку сформованих на потрібному рівні позитивних мотивів, професійних знань, умінь, навичок і певного досвіду використання їх на практиці [8]. В. Сластьонін і В. Каширін однією з неодмінних умов ефективності професійної діяльності також вважають професійну готовність, під якою розуміють той чи інший ступінь відповідності змісту й стану психіки та фізичного здоров'я педагога, якісним вимогам діяльності, що виконується. Професійна готовність фахівця є складним, багаторівневим, різноплановим системним психічним утворенням, насамперед, особистісним утворенням людини [4]. На думку Г. Соловйова і В. Горбатова, професійна готовність учителя фізичної культури визначається професійними знаннями, ступенем їхньої абстракції, обґрунтованістю, усвідомленістю, інтелектуальними здібностями до пояснення, переносу, аналізу, синтезу, прогнозування, конструктивно-проективних дій, творчих умінь формування знань [5].

Однак сутність професійної готовності майбутнього вчителя фізичної культури до майбутньої діяльності найбільш повно, на наш погляд, розкривають В. Сластьонін і М. Віленський, подаючи структурно-змістовну характеристику поняття, виділяючи психологічну, науково-теоретичну, практичну, психофізіологічну й фізичну готовність [1,4].

Аналіз сучасних тенденцій у галузі професійної підготовки дає підстави стверджувати про все більше поширення ідей технологічного підходу щодо підготовки майбутніх фахівців [1,2,3,4,5,6,9].

За умови такого підходу цільовим орієнтиром професійної підготовки виступає компетентний фахівець, що здійснюватиме професійну діяльність на якісно новому (порівняно з традиційною підготовкою) рівні. З огляду на викладене вище, ми вважаємо такий підхід доцільним щодо визначення структури й змісту професійної готовності до формування культури здоров'я школярів.

Як справедливо зазначає деякі вчені, здатність до об'єктивної самооцінки, самоаналізу й уміння вести самоспостереження – це ті важливі професійні риси особистості вчителя фізичної культури, що вимагають свого формування ще в стінах вищого навчального закладу [4,5]. Учитель, який володіє рефлексивними вміннями, здатний визначати й оцінювати рівень сформованості особистої культури здоров'я й культури здоров'я школярів, вивчати й контролювати емоційний стан всіх суб'єктів взаємодії, оцінювати результативність форм, методів і оздоровчих технологій, що використовуються в навчально-виховному процесі.

Таким чином, сформованість у майбутніх учителів фізичного виховання виокремлених вище вмінь здійснення педагогічної діяльності й інтегрованих науково-теоретичних знань визначає їхню технологічну готовність до формування в школярів високого рівня культури здоров'я.

На наш погляд, наявність у майбутніх учителів професійно важливих якостей, необхідних сучасному вчителю, слід віднести до духовної готовності.

До *духовної готовності* майбутніх учителів фізичного виховання, покликаних виховувати в школярів високий рівень оздоровчої освіти, ми відносимо наявність у них сформованих таких професійно важливих якостей, як гуманність, толерантність, креативність. Гуманність є першорядною й необхідною якістю сучасного вчителя фізичного виховання. Це, насамперед, зумовлено сучасними тенденціями в освітньому просторі, його переорієнтацією на гуманістичну освіту й виховання, метою яких є підготовка учня до повноцінного життя через розвиток індивідуальності й особистості [5,8]. Гуманізація освіти в межах валеології передбачає всебічне, всеохоплююче виховання духовно багатой, духовно свідомой, духовно глибокої людини початку ХХІ століття [8].

Гуманність являє собою сукупність морально-психологічних властивостей особистості, що виражають ставлення усвідомлення й співчуття до людини як до вищої цінності. Вона розкривається в прояві доброзичливості й дружелюбності; у готовності прийти на допомогу іншій людині, уважності до неї; в умінні зрозуміти іншу людину, поставити себе на її місце; у здатності до співчуття, співпереживання [8].

Сучасний учитель має змінити свою світоглядну позицію щодо дитини. Ця позиція пов'язана з постійним утвердженням особистісної сутності дитини як звернення до її духовно-моральної потенції, що ще має розгорнутися в її життєдіяльності [4]. Педагог повинний розвивати здатність до розуміння дітей і всього, що з ними відбувається, мудро ставитися до їх вчинків, не думати про них погано, несправедливо і, найголовніше, не ламати індивідуальність дитини, а виправляти й направляти її розвиток, пам'ятаючи, що дитина знаходиться в стані самопізнання, самоствердження, самовиховання [1]. Тільки гуманний учитель може розраховувати на успішну педагогічну діяльність у сфері формування культури здоров'я школярів. Такий педагог повинний бути переконаний у гідності кожного школяра, у необхідності для нього вільного вибору, самовдосконалення, відповідальності за свої вчинки, повинний бути налаштований на допомогу учню в пізнанні себе як особистості й формуватися як особистості [2].

Не менш значимою якістю, якою повинний володіти майбутній учитель фізичного виховання у сфері формування культури здоров'я школярів, на нашу думку, є толерантність. Ця якість є специфічною й необхідною для педагога, орієнтованого на формування в школярів високого рівня культури здоров'я. Специфіка цієї якості пояснюється тим, що у формуванні культури здоров'я провідну роль відіграє духовний аспект здоров'я. Повага вчителем думки, поведінки й віросповідання кожного школяра сприяє збереженню внутрішньої, духовної сфери дитини. У свою чергу, учням не приходится пережити внутрішнього ламання світосприймання й світорозуміння, беззаперечно підкоряючись нав'язаній думці вчителя. Педагог повинен підносити знання про здоров'я і способи його формування таким чином, щоб прищепити в учня інтерес до свого здоров'я у всіх його аспектах і в той же час не порушити його внутрішню сутність.

Отже, одним з головних завдань кожного педагога є не завдати шкоди духовному й психічному здоров'ю школярів. Особливо це важливо пам'ятати при наданні допомоги учням у розробці індивідуальної оздоровчої системи. Учитель повинний на високому професійному рівні надавати допомогу школярам у підборі оздоровчих технологій, з огляду на їхні індивідуальні особливості, інтереси й прагнення, у такий спосіб сприяючи формуванню в учнів високого рівня культури здоров'я.

Особливої значущості (з огляду на сучасні тенденції розвитку освіти) в майбутній педагогічній діяльності вчителя фізичного виховання набуває креативність. Креативність характеризується здатністю до творчості. Творчість – це "...духовна діяльність, результатом якої є створення оригінальних цінностей, встановлення нових, раніше невідомих фактів, властивостей, закономірностей матеріального світу та духовної культури" [8]. Творчість припускає нове бачення дійсності, подолання штампів і стереотипів, готовність до відмови від звичних схем і способів роботи, стандартів поведінки й мислення, здатність до самозміни [3]. На думку В. Горашука, підготовка сучасного вчителя фізичного виховання передбачає наявність у студентів здатності творчо ставитися до справи, володіння особливою педагогічною інтуїцією, ведення здорового способу життя, вироблення високого рівня загальноосвітньої, гуманітарної й загальної культури, культури стосунків і поведінки [2]. У діяльності, що спрямована на формування в школярів високого рівня культури здоров'я, особливо важливо уникати стандартів. Тут необхідно пам'ятати, що кожен учень є неповторною особистістю зі своїми унікальними особливостями, що вимагає певних підходів і творчих пошуків [2]. Сьогодні вчитель фізичного виховання повинний знаходитися в постійному творчому пошуку, обирати оптимальні шляхи й способи прищеплення учням навичок здорового способу життя, бажання протягом усього свого життя піклуватися про своє здоров'я й здоров'я тих, хто оточує. Означені професійні особистісні якості необхідні кожному вчителю, однак, на наш погляд, специфічні особливості

майбутньої діяльності учителів фізичного виховання, покликаних виховувати школярів з високим рівнем культури здоров'я, особливо актуалізують їх наявність.

Аналіз широкого кола досліджень стосовно професійно-педагогічної підготовки переконує нас у думці, що найбільш складною стороною професійної готовності майбутнього фахівця є його *психологічна готовність* [4]. На думку В. Сластьоніна і М. Віленського, психологічна готовність насамперед розкриває мотиваційно-ціннісне ставлення студентів до майбутньої праці вчителя, що є основою її вибіркової спрямованості на цінності педагогічної діяльності. Зміст готовності включає набуття студентами емоційного досвіду, необхідного для успішного її виконання. Отже, психологічна готовність являє собою чітко окреслену спрямованість на педагогічну діяльність, установку на роботу в школі [1, 4]. Психологічна готовність також характеризується стійкістю психіки до впливу стресових обставин, адаптивністю особистості, її достатньою стресозахищеністю [1, 4]. Аспектний аналіз психолого-педагогічних досліджень у галузі професійної підготовки дозволив нам визначити зміст психологічної готовності майбутнього вчителя фізичного виховання.

Психологічна готовність майбутніх учителів фізичного виховання до формування культури здоров'я школярів передбачає:

- сформованість у майбутнього вчителя фізичного виховання позитивної мотивації до формування, збереження й зміцнення здоров'я школярів у всіх його аспектах;
- постійне відчуття потреби у веденні здорового способу життя, підтримки в собі оптимістичного світовідчуття;
- прагнення до саморозвитку, самовиховання й професійного вдосконалення щодо формування в школярів високого рівня культури здоров'я;
- прояв свідомої активності в оздоровчо-просвітительській діяльності;
- спрямованість на вироблення в школярів стійких мотиваційних настанов на валеологічну поведінку;
- прояв професійного інтересу до здоров'я учнів і членів педагогічного колективу;
- здатність до стресостійкості й захищеності від дистресових станів;
- наявність особистісного ідеалу духовної й психофізично здорової людини;
- здатність учителя до прояву еталонної поведінки, позитивного ставлення до власного здоров'я, особистої емоційної стійкості, подолання труднощів, духовного й фізичного вдосконалення.

Фізична готовність є надзвичайно важливою для кожного педагога. Особливого значення вона набирає для вчителів фізичного виховання, оскільки під фізичною готовністю в нашому випадку треба розуміти перш за все дотримання в повсякденному житті правил здорового способу життя, сформованість високого рівня власної культури здоров'я. Відомо, що для дітей особливо молодших класів, дуже важливе значення має приклад дорослої людини.

У формуванні культури здоров'я школярів величезне значення має наявність у кожного учня власного ідеалу духовно й психофізично здорової особистості, що значною мірою спонукає школяра піклуватися про своє здоров'я [2]. Таким ідеалом сьогодні повинний стати вчитель фізичного виховання. Світоглядна позиція, поведінка, знання й уміння, особистий приклад учителя фізичної культури часом стають для школярів більш значущими орієнтирами, чим повчання інших педагогів та й власних батьків [2,9]. Виховуючи в школяра бажання піклуватися про своє здоров'я, учителі треба самому відповідати тому, що вимагаєш від учня, про що говорили свого часу вітчизняні й зарубіжні педагоги.

Сучасний учитель фізичної культури має бути прикладом для своїх вихованців стосовно зовнішньої і внутрішньої культури, пропагандистом фізичної культури й здорового способу життя [7]. У свою чергу вищезазначене говорить про те, що вчитель фізичного виховання покликаний виховувати всебічно розвинену і здорову особистість, насамперед, повинен сам на практиці застосовувати різноманітні оздоровчі технології, вести боротьбу зі шкідливими звичками, бути взірцем на духовному, психічному й фізичному рівнях. Зрозуміло, якщо вчитель навчає свого вихованця про шкідливий вплив паління, а сам на кожній перерві не виймає з рота цигарки або розповідає про корисне для здоров'я людини загартовування, а сам цим не займається, то й учень, у свою чергу, не сприйматиме це як щось необхідне та дійсно важливе й реальне. Ще одним дуже важливим нюансом є те, що надавати більш раціональні поради стосовно застосування тих чи інших оздоровчих технологій може лише та людина, яка на власному (практичному) досвіді познайомилась з ними, пізнала всі їх особливості й корисний вплив. Разом з тим зазначимо, що організація здорового способу життя є надійною основою укріплення здоров'я вчительських кадрів [1, 4]. Отже, ведення вчителем фізичного виховання здорового способу життя, засвоєння на практиці найбільш раціональних оздоровчих технологій є обов'язковою умовою його професійної готовності до виховання школярів з високим рівнем культури здоров'я.

Для вирішення одного із завдань нашого дослідження стосовно визначення критеріїв професійної готовності потребує уточнення змістовий бік поняття "критерій", тобто наскільки збігається розуміння цього поняття як загальнонаукової категорії з його екстраполяцією на педагогічні дослідження. У науковій літературі поняття "критерій" означає правило, еталон, згідно з яким визначається оцінка або конкретний вибір після процедури вимірювання. В еталоні відбито певну сукупність параметрів і характеристик, які беруться до уваги. Енциклопедичний словник пропонує таке визначення поняття "критерій": "...це відмітна ознака, мірило, на підставі якого дається оцінка будь-якої дії, явища, ідеї." [5].

Вирішуючи проблему оцінки якості одного з аспектів професійної підготовки майбутніх учителів фізичного виховання, а саме – готовності до формування культури здоров'я школярів, ми враховували описані в літературі теоретичні вимоги до побудови критеріального апарату, практичний стан проблеми й зробили спробу на основі системного й суб'єктного підходів обґрунтувати комплекс об'єктивно вимірюваних критеріїв. Аналіз психологічних досліджень щодо оцінювання результатів навчальної діяльності її оцінювання дозволяє стверджувати, що дієвість педагогічного впливу переважно оцінюється за психічними змінами й новоутвореннями, які формуються в керованому педагогічному процесі. Таке загальне посилення на психологічний продукт як головний критерій ефективності навчання потребує певної конкретизації.

Для вищої професійної школи психологічний результат уособлюється, перш за все, із сформованими професійно й соціально значущими якостями особистості майбутнього фахівця. На думку деяких дослідників [3, 4, 5], продуктивність (результативність), висловлена в професійній компетентності й майстерності, які можна характеризувати через професійну готовність, вважається одним з універсальних критеріїв оцінки успішного функціонування будь-якої соціальної системи. У сфері освіти цей критерій виступає в специфічному відбитті – професійній свідомості студента, що розглядається як його сформоване ставлення до обраної спеціальності та професії й виступає як кінцева мета навчання.

У досить широкому колі міркувань щодо вибору критеріїв оцінки ефективності процесу професійної підготовки можна відзначити ще один із підходів, який пропонується саме для визначення параметрів ефективності освітніх технологій. Ми вважаємо, що можна здійснювати вимірювання за трьома критеріями: 1) результат досягнення цілей; 2) рівень засвоєння знань і вмінь; 3) рівень сформованості професійного мислення. Порівняно з іншими підходами ми вважаємо наведену точку зору достатньо переконливою, але з урахуванням мети нашого дослідження пропонуємо визначити систему критеріїв за параметрами готовності майбутнього вчителя фізичного виховання до формування культури здоров'я школярів: технологічна (науково-теоретичний та практичний компоненти), духовна, психологічна й фізична готовність. Визначені критерії дозволяють нам виділити (за характером вирішення професійних завдань) рівні професійної готовності студентів до майбутньої діяльності – креативний, адаптивний, нормативний.

Характеристика креативного рівня готовності майбутніх учителів фізичного виховання до формування оздоровчої освіти школярів за духовним, психологічним та фізичним критеріями: *Духовний критерій*: випускник ставиться до життя й здоров'я школярів та оточуючих як до найвищої цінності; уміє зрозуміти й відчути кожного учня, готовий до постійної підтримки й надання допомоги; здатний виявляти толерантність до різних точок зору, думок, віросповідання й поведінки школярів; націлений на творче ставлення до майбутньої педагогічної діяльності у сфері формування культури здоров'я школярів. *Психологічний критерій*: у студента сформований високий рівень мотиваційно-ціннісного ставлення до формування культури здоров'я школярів; наявний особистісний ідеал духовно-моральної й психофізично здорової людини; виявляє цілеспрямований професійний інтерес до здоров'я учнів свого власного, націлений на пошук нового в питаннях формування, збереження й зміцнення здоров'я; відчуває постійну потребу в дотриманні здорового способу життя, підтримці в собі оптимістичного світовідчуття, прагненні до постійного саморозвитку, самовиховання, професійного вдосконалювання; виявляє свідому активність в оздоровчо-просвітительській діяльності; спрямованість на створення в школярів постійних мотиваційних установок на валеологічне поведіння; володіє високою стресостійкістю й захищеністю від дистресових станів. *Фізичний критерій*: у студента відсутні шкідливі звички (байдужий до куріння, уживання навіть у незначній кількості будь-яких алкогольних напоїв, наркотиків тощо, намагається розповідати про їх негативний вплив своїм товаришам та рідним; щоденно дотримується режиму дня (режим сну, харчування, праці й відпочинку; застосовує на практиці оздоровчі технології спрямовані на всі аспекти здоров'я; постійно виконує й удосконалює свою індивідуальну оздоровчу систему.

Характеристика адаптивного рівня готовності майбутніх учителів фізичного виховання до формування оздоровчої освіти школярів за духовним, психологічним та фізичним критеріями: студент високо оцінює здоров'я особистості в ієрархії життєвих цінностей; здатний співпереживати, вивчати проблеми й труднощі учнів щодо ведення здорового способу життя, надавати різного роду допомогу; схильний до виявлення толерантності стосовно інших думок, віросповідання й поведінки школярів; прагне до втілення ідей з виховання здорових школярів на основі інтерпретації відомого досвіду. *Психологічний критерій*: у студента в цілому сформоване мотиваційно-ціннісне ставлення до формування, збереження й зміцнення здоров'я школярів; наявний професійний інтерес до здоров'я учнів і свого власного; випускник має достатньо розвинену емпатію й готовий надати учням кваліфіковану допомогу з питань здорового способу життя; здатний до прояву активності в оздоровчо-просвітительській діяльності учнів, педагогічного колективу й батьків; схильний проводити оздоровчу діяльність, спираючись на відомий досвід і адаптуючи його до конкретних умов; володіє достатньою мірою стресостійкістю й захищеністю, схильний до стабільної діяльності. *Фізичний критерій*: у випускника майже відсутні шкідливі звички (інколи вживає слабкі алкогольні напої), але націлений на щоденну боротьбу з ними; дотримується режиму дня з незначними відхиленнями; застосовує в повсякденній практиці одну або дві оздоровчі технології; намагається дотримуватись розробленої індивідуальної оздоровчої системи.

Характеристика нормативного рівня готовності майбутніх учителів фізичного виховання до формування оздоровчої освіти школярів за духовним, психологічним та фізичним критеріями: *Духовний критерій*: студент не надає особливого значення своєму здоров'ю й формуванню, збереженню й зміцненню здоров'я школярів; не прагне зрозуміти внутрішній світ і труднощі учнів, уникає участі в наданні різного роду допомоги; критично ставиться до різних думок і поведінки учнів, здатний виставляти на показ своє обурення, нав'язувати особисту думку, не задумуючись про наслідки для школярів; не схильний до застосування творчого підходу в майбутній педагогічній діяльності. *Психологічний критерій*: у студента не сформоване мотиваційно-ціннісне ставлення до збереження власного здоров'я й формування культури здоров'я школярів; не виявляє інтересу до дотримання здорового способу життя, постійного професійного росту; не прагне до прояву активності в оздоровчо-просвітительській діяльності; легко піддається різного роду стресам. *Фізичний критерій*: випускник має шкідливі звички (паління, уживання слабких та міцних алкогольних напоїв), не достатньо налаштований на боротьбу з ними; майже не дотримується режиму сну й харчування; застосовує на практиці (не кожний день) лише одну оздоровчу технологію; часто відхиляється від виконання індивідуальної оздоровчої системи.

Висновки. Встановлено, що однією з причин кризової ситуації в здоров'ї населення є відставання від сучасних вимог усіх напрямків підготовки та перепідготовки фізкультурних кадрів. Знання, що студенти отримують у стінах вищих закладів освіти, швидко стають застарілими, тому постає завдання підготувати фахівця, здатного легко адаптуватися до змін, спроможного до інноваційних пошуків.

Визначено, що професійна готовність учителя фізичної культури визначається професійними знаннями, ступенем їхньої абстракції, обґрунтованістю, усвідомленістю, інтелектуальними здібностями до пояснення, переносу, аналізу, синтезу,

прогнозування, конструктивно-проективних дій, творчих умінь формування знань.

Уточнено поняття "критерій" – воно означає правило, еталон, згідно з яким визначається оцінка або конкретний вибір після процедури вимірювання. В еталоні відбито певну сукупність параметрів і характеристик, які беруться до уваги.

На нашу думку, до духовної готовності майбутніх учителів фізичного виховання, покликаних виховувати в школярів високий рівень оздоровчої освіти, ми відносимо наявність у них сформованих таких професійно важливих якостей, як гуманність, толерантність, креативність. Одним із головних завдань кожного педагога є не завдати шкоди духовному й психічному здоров'ю школярів. Особливо це важливо пам'ятати при наданні допомоги учням у розробці індивідуальної оздоровчої системи. Учитель повинен на високому професійному рівні надавати допомогу школярам у підборі оздоровчих технологій, з огляду на їхні індивідуальні особливості, інтереси й прагнення, у такий спосіб сприяючи формуванню в учнів високого рівня культури здоров'я.

З огляду на сучасні тенденції розвитку освіти в майбутній педагогічній діяльності вчителя фізичного виховання набуває креативність. Креативність характеризується здатністю до творчості. Творчість припускає нове бачення дійсності, подолання штампів і стереотипів, готовність до відмови від звичних схем і способів роботи, стандартів поведінки й мислення, здатність до само зміни.

Психологічна готовність насамперед розкриває мотиваційно-ціннісне ставлення студентів до майбутньої праці вчителя, що є основою її вибіркової спрямованості на цінності педагогічної діяльності. Зміст готовності включає набуття студентами емоційного досвіду, необхідного для успішного її виконання. Отже, психологічна готовність являє собою чітко окреслену спрямованість на педагогічну діяльність, установку на роботу в школі.

Фізична готовність є надзвичайно важливою для кожного педагога. Особливого значення вона набуває для вчителів фізичного виховання, оскільки під фізичною готовністю в нашому випадку треба розуміти перш за все дотримання в повсякденному житті правил здорового способу життя, сформованість високого рівня власної культури здоров'я.

Визначення критеріїв і рівнів професійної готовності майбутніх учителів фізичного виховання до формування оздоровчої освіти школярів дає можливість наблизитися до здійснення аналізу професійної підготовки студентів фізичного виховання щодо виконання завдань оздоровчої спрямованості в загальноосвітніх навчальних закладах, а також обґрунтування комплексу педагогічних умов оптимізації навчально-виховного процесу.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Виленский М.Я.* Формирование индивидуального опыта творческой деятельности учителя физической культуры как условие его современной профессиональной подготовки / Виленский М.Я., Зайцева С.Н. // Теория и практика физической культуры. – 1994. – № 3–4. – С. 10–11.
2. *Горащук В.П.* Теоретичні та методичні засади формування культури здоров'я школярів: Дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.01 / В.П. Горащук. – Луганськ, 2004. – 414 с.
3. *Єресько О.В.* Особливості змісту шкільного предмета "Основи здоров'я" / О.В. Єресько // Основи здоров'я і фізична культура. – 2005. – № 2. – С. 8–11.
4. *Сластенин В.А., Каширин В.П.* Психология и педагогика: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / В.А. Сластенин, В.П. Каширин. – М.: Изд. центр "Академия", 2001. – 480 с.
5. *Соловьев Г.М., Горбатов В.Ф.* Некоторые аспекты технологической модели подготовки специалистов по физической культуре в системе дополнительного профессионального образования в вузе / Г.М. Соловьев, В.Ф. Горбатов // Теория и практика физической культуры. – 2002. – № 9. – С. 23–26.
6. *Сущенко Л.П.* Професійна підготовка майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту (теоретико-методологічний аспект): монографія / Людмила Петрівна Сущенко. – Запоріжжя: Запорізький державний університет, 2003. – 442 с.
7. *Ткаченко Н.* Шляхи вдосконалення кадрового забезпечення галузі фізичної культури і спорту / Н. Ткаченко // Молода спортивна наука України: Зб. наук. пр. з галузі фізичної культури та спорту. Вип. 8: У 4-х т. – Л.: НВФ "Укр. технології", 2004. – Т. 4. – С. 348–352.
8. *Федоров М.П.* Педагогічні умови підготовки студентів до роботи з обдарованими дітьми: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / М.П. Федоров. – Київ, 2000. – 175 с.
9. *Чернишова Е.* Стан підготовки майбутнього вчителя до формування в учнів основ знань щодо здоров'я та безпеки життєдіяльності / Е.Чернишова // Рідна школа. – 2003. – № 12. – С. 8–10.

Подано до редакції 28.01.11
